

Міністерство культури України
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Інститут мистецтв
Кафедра режисури

МАТЕРІАЛИ
Восьмої Міжнародної науково-творчої конференції

*КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ:
ПІВОРЧІСТЬ ТА ТЕХНОЛОГІЇ*

16 квітня 2015 р.

Київ — 2015

Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології :
зб. матеріалів Восьмої Міжн. наук.-творчої конф., м. Київ, 16 квітня
2015 р. — К. : НАККоМ, 2015. — 192 с.

Збірник містить матеріали Восьмої Міжнародної науково-творчої конференції, проведеної кафедрою режисури Інституту мистецтв Національної академії керівних кadrів культури і мистецтв 16 квітня 2015 року. До збірника увійшли тези доповідей, в яких, відповідно до заявлених секцій, розглядаються такі проблеми: «Мистецький простір: минуле та сучасність», «Режисура та звукорежисура: мистецтво, освіта, технології», «Питання мистецької та загальної педагогіки», «Культура, мистецтво, художньо-інформаційні технології: дослідницькі практики молоді».

Редакційна колегія:

Черпець В. Г. — ректор НАККоМ, доктор філософії, професор, заслужений працівник освіти України, академік Академії наук вищої освіти України (*голова редколегії*); **Литвин С. Х.** — проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків НАККоМ, доктор історичних наук, професор (*заст. голови редколегії*); **Кузисцова І. В.** — вчений секретар НАККоМ, кандидат філософських наук, доцент, відмінник освіти України (*відповідальна за випуск*); **Станіславська К. І.** — професор кафедри режисури НАККоМ, доктор мистецтвознавства, професор (*відповідальний редактор*).

Статті друкуються в авторській редакції. Автори відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу ім особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них. Думки авторів можуть не збігатись із позицією редколегії.

ЗМІСТ

Пленарне засідання

<i>Клековкін О. Ю.</i> Отці театру: до проблеми вивчення історії режисури	3
<i>Мартинюк Т. В.</i> Про ознаки національного хорового стилю в науковій інтерпретації І. Гулеско	6
<i>Пучков А. О.</i> Давньоримська «газета» як кін майбутньої графіки і типографіки	8
<i>Редя В. Я.</i> Родина Стравінських у зв'язках з Україною	11
<i>Ржевська М. Ю.</i> До питання про актуалізацію традиційних музичних інструментів у просторі сучасного мистецтва	13
<i>Романенкова Ю. В., Серов Н. В.</i> Музикальна пауза «Зала очікування» філософа кисті Татьяни Апраксиной	16
<i>Станіславська К. І.</i> «Гіньовий зміст» сучасної інсталяції	19
<i>Федотова О. О.</i> Сучасне українське мистецтво та цензура	23

Мистецький простір: минуле та сучасність

<i>Азарова Ю. О.</i> Концептуальные новации постмодернистской музыки	27
<i>Антоненко М. М.</i> Дзвонарське мистецтво православ'я у сучасному культурному просторі України	30
<i>Бабак О. А.</i> Жанрове втілення західних тенденцій у сучасному українському кінематографі	32
<i>Боброва В. А.</i> До питання музично-критичної діяльності Е. Т. А. Гофмана	35
<i>Бойко С. С.</i> Меценати доби українського бароко: історія життя, закарбовані в гербі	38
<i>Бойчук О. М.</i> Концертна діяльність дитячих хорів Тернопільщини періоду незалежності	41
<i>Ванюга Л. С.</i> Український театральний процес в контексті відродження та збереження національної культури	43
<i>Гладун О. Д., Пушонкова О. А.</i> Створення експозиційного тексту у просторі сучасного музею	46
<i>Голубенко М. Н.</i> К вопросу о темпоральности в современной музыкальной культуре	48
<i>Гонка О. В.</i> Про системний характер матеріальної і духовної культури Суспільства	50
<i>Горбенко І. Г.</i> «Інтернет-мовлення»: до визначення змісту поняття	53
<i>Грищенко В. І.</i> Інтернет як простір вільної комунікації	55
<i>Демещенко В. В.</i> Особливості розвитку авторського кіно в Україні: сучасність та перспективи	57
<i>Дем'яненко С. М.</i> Тернопільські театральні вечори. Дебют: Історія створення та розвитку	62

<i>Зосім О. Л.</i> Українська паралітургічна пісенність у контексті сакрального.....	64
<i>Ільєнко І. М.</i> Інтегративний потенціал музичного простору у хореографічному мистецтві	67
<i>Канівець І. А.</i> Еволюція мистецьких сюжетів в кінематографі між минулим та сучасністю	69
<i>Карельська Є. В.</i> Проблема суб'єктів музичної культури в соціокультурному аспекті	72
<i>Кацалап О. В.</i> Особливості функціонування професійного вокального виконавства в Україні (60–70 роки ХХ століття)	75
<i>Коновалова І. Ю.</i> Композиторська творчість В. Рунчака: духовно-особистісні та інтелектуально-художні проекції	78
<i>Кононко О. І.</i> Художня образність у зображені людини	81
<i>Кравченко А. І.</i> Електромузичний інструментарій та сучасні технології у камерно-інструментальній творчості українських композиторів на стику ХХ–ХХІ століть	83
<i>Кущ Є. В.</i> До питання історичної динаміки музичного інструментарію	86
<i>Ладоненко М. І.</i> Роль дизайну сучасної монети у формуванні національного іміджу України на міжнародному арт-ринку	88
<i>Марценківська О. В.</i> Загальні тенденції музичного романтизму в музиці Б. Лятошинського	91
<i>Можсенко М. В.</i> Годинник Apple Watch: в пошуках «розумного» часу	93
<i>Овчарук О. В.</i> Ціннісно-смислові засади українського національного культуротворення: друга половина ХХ століття	96
<i>Погребняк Г. П.</i> Поетичне кіно як базова модель українського авторського кінематографа	98
<i>Полехіна Е. А.</i> Значення музики в кіно	101
<i>Романко В. І.</i> Використання народних музичних інструментів як чинник національної самоідентифікації українських рок-музикантів	104
<i>Рябуха Н. О.</i> Трансформація романтичної концепції звука та фортепіано у творчості К. Дебюсса	106
<i>Рязанцева П. Л.</i> Художній простір в екранних мистецтвах	109
<i>Сріброва О. Ю.</i> Формування національного музичного простору в барокову добу	111
<i>Сивачук В. С.</i> Українське антитоталітарне кіно часів незалежності: пошуки художньої форми для нових історичних фактів	114
<i>Смоляк П. О.</i> Новорічне театральне дійство «Коза» в різдвяній обрядовості українців	116
<i>Супрун О. В.</i> Класична музика в контексті сучасної культурної парадигми ...	119
<i>Туріна О. А.</i> До питань проблем еталонності в українському піснеспіві	121
<i>Черніговець Т. І., Недзвєцька О. В.</i> Інформаційно-художні заходи в практиці закладів культури Західної України	123
<i>Якименко К. С.</i> Право власності на культурні цінності: недоліки законодавчої бази	126
<i>Янь Чао.</i> Значение музея театрального искусства в исследовании истории китайского драматического театра	128

Режисура та звукорежисура: мистецтво, освіта, технології

<i>Богатырев В. А.</i> Режиссерский тренинг на основе «зачинов» как метод стимулирования профессионального становления студентов театрального учебного заведения	130
<i>Бут О. В.</i> Методика творення звукозорової образності	132
<i>Дьяченко В. В.</i> Визначення творчої діяльності звукорежисера	135
<i>Курілов Д. В.</i> Політичний театр Леся Курбаса	137
<i>Рязанцев Л. В.</i> Контроль якості звуку у фільмі	140
<i>Скрипка Д. В.</i> Основні риси просторового звуку в сучасному кінематографі	142
<i>Смирнов Д. Н.</i> Общие критерии моделирования современной персональной студии для продюсера и звукорежиссера	144
<i>Сорока І. І.</i> Ставлення як першоджерело підтексту (на матеріалі Г. Крісті) ...	146
<i>Сорока І. І.</i> Станіславський про підтекст у рукописі «Робота актора над роллю»	148
<i>Торушанко І. І.</i> Особливості функціонування фольклорних традицій у виставі «Гіні забутих предків»	152
<i>Фіалко В. О.</i> Сценографи школи Д. Лідера	153
<i>Шлемко О. Д.</i> Духовно-моральний аспект виховання майбутнього режисера	156
<i>Юсса Е. Б.</i> Организация творческого взаимодействия субъектов звукозаписи в контексте современного музыкального искусства как фактор качества фонограммы	159

Питання мистецької та загальної педагогіки

<i>Гусейнова Л. В.</i> Критерії сформованості готовності студентів до інструментально-виконавської діяльності	162
<i>Дворник Ю. Ф.</i> До питання методики формування творчих якостей майбутнього вчителя музики	164
<i>Коваль О. В.</i> Проблема формування музичних здібностей дітей у педагогічному доробку А. Арісменді	167
<i>Мартинюк А. К.</i> Наукові ідеї Болеслава Яворського в контексті становлення української диригентсько-хорової школи	169
<i>Соболь Н. В.</i> Діяльнісний підхід до формування художньо-творчої толерантності майбутнього вчителя музики	171
<i>Спіліоті О. В.</i> До проблеми набуття досвіду, знань і музично-аналітичних умінь у процесі фахової підготовки студентів	174
<i>Чембержкі М. І.</i> Підготовка майбутніх діячів театру в умовах Інноваційного мистецького навчального закладу	176

Культура, мистецтво, художньо-інформаційні технології: дослідницькі практики молоді

<i>Коржова А. М.</i> Володимир Перетц — український театрознавець	179
<i>Мироненко-Міхейшина О. Ю.</i> Художнє втілення типів церковного дзвону в творчості Б. Лятошинського на прикладі Четвертої симфонії.....	181
<i>Ясинська М. В.</i> Експериментальна режисура Дмитра Богомазова на прикладі вистави «Жінка з минулого»	184

*Кацалап Олена Вікторівна,
старший викладач Київського університету
імені Бориса Грінченка
(Україна, м. Київ)*

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОNUВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА В УКРАЇНІ
(60-70 РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)**

Музичне виконавство – це цілісне і відносно самостійне соціокультурне і художнє явище, оскільки є предметом соціальних потреб та інтересів, соціально значимим суб'єктом художнього виробництва [3, 12]. Вокальне виконавство, як складова музичного, є творчим процесом вокалістів-митців, і розвиток та якість його в усі часи залежали в першу чергу від рівня надання освітніх послуг у сфері вищої музичної освіти та можливостей проявити себе на мистецькій ниві, відбутися як професійному виконавцеві.

Вищу професійну музичну освіту в 60-70 рр. ХХ ст. надавали насамперед консерваторії, які завдяки сформованим протягом багатьох років освітнім та мистецьким традиціям зробили значний внесок у її розвиток в Україні. Київська, Одеська і Львівська консерваторії та Харківський інститут мистецтв (до 1963 року – Харківська консерваторія) здійснювали підготовку фахівців з вищою музичною освітою, готували виконавців для концертних організацій та викладачів для музичних і культурно-освітніх училищ [4, 180].

Навчально-виховний процес у консерваторіях, як і в інших ВУЗах СРСР, був політизованим та заідеологізованим, але попри це там були створені належні умови для професійного та творчого гартування студентів – майбутніх професійних виконавців-вокалістів: функціонування навчальних кабінетів (кабінет історії музики, народно-музичної творчості, звукозапису, фоніатрії та ін.), виконавська практика на різноманітних базах, «починаючи від шкільних та клубних лекторіїв, військових частин Радянської Армії і закінчуючи оперною студією при консерваторії або оперним театром» [4, 181], студентські музично-

етнографічні експедиції та концертні бригади у канікулярні періоди, стажування в оперних театрах, де була можливість виступити у малих партіях оперних спектаклів. Все це відбувалося завдяки усвідомленню на державному рівні основного призначення консерваторій, як освітніх закладів для музично обдарованих осіб, які б по їх закінченні мали набути професійних вокально-виконавських умінь, щоб бути задіяними в культурно-мистецькому житті країни, а також презентувати на високому рівні радянське виконавство за кордоном, створивши тим самим славу радянському вокально-виконавському мистецтву. Тому навіть прийом на навчання здійснювався за більш удосконаленими критеріями. Так, у наказі Міністра культури УРСР Р. Бабійчука за 1961 рік зазначалося: «...до мистецьких вузів зараховувати тільки осіб з яскравими даними та з належною підготовкою» [2, 30]. Участь студентів у вокальних конкурсах як Всесоюзного, так і Міжнародного рівнів, їх успіхи в подальшій вокально-виконавській діяльності – це і є результат ретельного відбору абітурієнтів, підвищення професійних вимог до студентів під час навчання та результат високопрофесійної роботи професорсько-викладацького складу консерваторій.

У період 1962-1963 рр. студенти Київської консерваторії взяли участь у двох вокальних конкурсах: Всеукраїнському конкурсі імені М. В. Лисенка, де премії та дипломи дісталися студентам В. Куріну (клас професора Д. Г. Євтушенка), Е. Акритовій (клас доцента Н. Й. Захарченко), Г. Ратушній (клас в. о. професора З. М. Гайдай), А. Мокренку (клас в. о. доцента О. О. Гродзинського) та Є. Колесник (клас професора М. Е. Донець-Тессейр), і Всесоюзному конкурсі вокалістів імені М. Глінки в Москві, де Лауреатом став В. Курін (клас професора Д. Г. Євтушенка). Пізніше ці Лауреати зробили впевнений крок у професійне творче життя вже сформованими вокалістами-митцями, досягли успіхів у вокально-виконавській та педагогічній діяльності, здобули прихильність шанувальників, урядові нагороди та почесні звання: В. Курін працював солістом Київського театру опери і балету (нині – Національна опера України), отримав звання народного артиста України

(2002 р.); Е. Акритова – лауреат Державної премії імені М. Лисенка (1990 р.), заслужена артистка України (1992 р.), працювала солісткою Київської державної філармонії, пізніше – солісткою Держтелерадіо України; Є. Колесник – Лауреат Шевченківської премії (1976 р.), народна артистка УРСР (1978 р.), працювала солісткою Київського театру опери і балету; А. Мокренко – народний артист СРСР (1976 р.), народний артист України, Лауреат Державної національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, лауреат Державної премії Грузії ім. З. Паліашвілі, Кавалер орденів Дружби народів та Рівноапостольного князя Володимира Великого, нагороджений також орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (1995 р.).

У 1968 р. на IV Всесоюзному вокальному конкурсі імені М. І. Глінки заявила про себе, ставши Лауреатом I премії, Г. Ципола – на той час ще студентка Харківського інституту мистецтв. Але основного тріумфу вона досягла в 1976 р. на Міжнародному конкурсі «Мадам Баттерфляй» у Токіо (Японія), де завоювала першу премію імені японської співачки Міурі Тамакі і була визнана однією з кращих у світі виконавиць партії Баттерфляй. Після такого визнання Г. Ципола презентувала радянське і водночас українське вокально-виконавське мистецтво на зарубіжних гастролях у Чехословаччині, НДР, Болгарії, Угорщині, Фінляндії, Франції, Іспанії, Швейцарії, Японії та, звичайно, в Україні, працюючи на посаді солістки Київського театру опери і балету.

У 1970 рр. вихованці Одеської консерваторії тріумфально виступали на Міжнародному конкурсі імені П. І. Чайковського: 1970 р. володарем I премії став М. Огренич, у майбутньому – народний артист УРСР, соліст Одеського театру опери і балету; 1974 р. – І. Пономаренко, майбутній народний артист України, соліст Одеського, пізніше – Київського театру опери і балету; 1978 р. – Л. Шемчук – заслужена артистка РСФСР (1984 р.), солістка Большого театру, потім – Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка. І це, звичайно, далеко не повний перелік Всесоюзних та Міжнародних конкурсів – своєрідних «творчих трамплінів» у велике мистецтво

– і вітчизняних Лауреатів, вокально-виконавський шлях яких став надбанням української та світової культури.

Таким чином, завдяки підвищенню престижу музично-естетичного виховання, що культивувалося на рівні Міністерства культури, висококваліфікованій професійній підготовці, яку отримували студенти-вокалісти по закінченні консерваторій, наданню широких можливостей для інтенсивної концертної діяльності професійне вокальне виконавство в Україні у 60-70 рр. ХХ ст. «досягло високого художнього рівня і стало невід'ємною складовою духовного життя суспільства» [3, 7].

Література

1. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня доктора мистецтвознавства: спец. 17.00.03 – музичне мистецтво / Н. Є. Гребенюк. – Київ, 2000. – 30 с.
2. Довідки про роботу училищ закладів за 1961 рік / Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), ф. 5116, оп. 12, т. 1, арк. 46.
3. Жайворонок Н. Б. Музичне виконавство як феномен музичної культури: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства: спец. 17.00.01 – теорія та історія культури / Н. Б. Жайворонок. – Київ, 2006. – 16 с.
4. Кацалап О. В. Функціонування системи професійної музичної освіти в Україні у 60-70-х роках ХХ століття / О. В. Кацалап // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 16–17 жовт. 2014 р.) / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К., 2014. – С. 179-185.
5. Листування з вищестоящими організаціями з питань відкриття нових училищ закладів, навчання студентів-іноземців за 1966 рік / Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), ф. 5116, оп. 12, т. 1, арк. 123.

6. Листування з вищестоячими організаціями з питань відкриття нових
учбових закладів, навчання студентів-іноземців і інше за 1968 рік /
Центральний державний архів вищих органів влади та управління
України (ЦДАВО України), ф. 5116, оп. 12, т. 1, арк. 129.